

Αρχαία ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΩΡΑΙΤΗ

693.717.8812

www.kmoraiti.gr

27/7/2020

ΡΗΜΑΤΑ

1. Αμετάβατα: Δεν παίρνουν αντικείμενο. Η ενέργεια τους δεν μεταβαίνει πουθενά.

Π.χ. οἱ ἰκέται καθέζοντο .

2. Μεταβατικά: Παίρνουν αντικείμενο και η ενέργεια τους μεταβαίνει.

A) Μονόπτωτα: Παίρνουν ένα αντικείμενο.

Με αιτιατική: π.χ. ὁ Κλέαρχος ὠφελεῖ τούς Ἕλληνας .

Π.χ. ὁ Κλέαρχος ὠφελεῖ Ἀθηναίους καί Λακεδαιμονίους .

Αντικείμενο σε αιτιατική παίρνουν ρήματα:

- που φανερώνουν ωφέλεια ή βλάβη. (ὠφελῶ, εὐεργετῶ, ἀδικῶ κ.α.)
- που φανερώνουν καταδίωξη, απόδραση. (θηρῶ, διώκω, ἐνεδρεύω κ.α.)
- φθάνω, λανθάνω, μένω, περιμένω, ἐπιλείπω, κελεύω, ἐπιορκῶ, ὄμνυμι .
- αἶσχύνομαι, φυλάττομαι, εὐλαβοῦμαι, ἐκπλήττομαι, καταπλήττομαι, δακρύω, κλαίω, φοβοῦμαι, δέδοικα, θρηνῶ, ποθῶ, πενθῶ, ἄλγω .

Με γενική: π.χ. μέμνησο τῶν ἀπόντων φίλων.

Αντικείμενο σε γενική παίρνουν ρήματα που δηλώνουν:

- φροντίδα, επιμέλεια και τα αντίθετα τους.
- ὅσα σημαίνουν φειδῶ και τα αντίθετα τους.
- επιθυμίας, απόλαυσης, συμμετοχής, αφθονίας, στέρησης.
- αἴσθησης.
- ἀπόπειρας
- ἐναρξης, εξουσίας, χωρισμού, απαλλαγής, αποχής, καταγωγής, σύγκρισης, διαφοράς, υπεροχής.
- πολλά σύνθετα με τις προθέσεις: ἀπό, εἰς, πρό, ὑπέρ, κατά.

Με δοτική: π.χ. πλησίαζε τοῖς ἀγαθοῖς

Αντικείμενο σε δοτική παίρνουν ρήματα που σημαίνουν:

- προσέγγιση, συνάντηση.
- ακολουθία, διαδοχή.

- επικοινωνία, ένωση.
- εχθρική φιλική διάθεση
- άμιλλα
- έριδα ή συμφιλίωση
- ομοιότητα, συμφωνία
- πολλά σύνθετα με τις προθέσεις έν, σύν, επί, περί, παρά, υπό, πρός.

B) Δίπτωτα: Δέχονται δύο αντικείμενα.

Αιτιατική + αιτιατική (άμεσο είναι το έμψυχο και έμμεσο το άψυχο).

Π.χ. αποστέρει ήμας τόν μισθόν .

Δύο αιτιατικές δέχονται οι εξής κατηγορίες ρημάτων:

- όσα σημαίνουν διδασκαλία, υπενθύμιση.
- όσα σημαίνουν «ένδύω ».
- όσα σημαίνουν «άποκρύπτω, άποστερῶ, είσπράττω, ίκετεύω, έρωτῶ ».
- όσα παίρνουν εκτός από κανονικό αντικείμενο και σύστοιχο.

Αιτιατική + γενική (άμεσο η αιτιατική και έμμεσο η γενική)

π.χ. ζηλῶ σε τοῦ πλούτου .

συντάσσονται με ρήματα που σημαίνουν:

- πληρῶ, μεστῶ, γεμίζω, κενῶ, έρημῶ, έστιῶ .
- ακούω, μανθάνω, πληροφοροῦμαι .
- λαμβάνω, ἄγω, ἔλκω .
- άπαλλάσσω, άπολύω, παύω, άποστερῶ, χωρίζω, είργω, κωλύω, έλευθερῶ .
- ανταλλάσσω, αγοράζω, πωλῶ, πιπράσκω, ώνοῦμαι, άποδίδομαι, άξιῶ, τιμῶ, έκτιμῶ (εδῶ η γενική μπορεί να είναι και γενική της αξίας).
- ψυχικού πάθους (θαυμάζω, ἄγαμαι, ζηλῶ, έπαινῶ κ.α). Εδῶ μπορεί να είναι και γενική της αιτίας.
- σύνθετα με προθέσεις από, εκ, κατά, πρό.

Αιτιατική + δοτική (άμεσο η αιτιατική και έμμεσο η δοτική)

π.χ. ἔδειξεν τήν ὁδόν αὐτοῖς .

συντάσσονται με ρήματα που σημαίνουν:

- εξίσωση, ομοίωση, μείξη, συνδιαλλαγή.

- λέγω, δίδωμι, δείκνυμι, παραινῶ, ἀποκρίνομαι, ἀντιτάσσω .
- ὑπισχνοῦμαι, ἐπιστέλλω, φέρω, προσάγω, προσαρμόζω, παρέχω, πέμπω .
- σύνθετα με τις προθέσεις ἐν, σύν .

Γενική + δοτική (ἀμεσο η γενική και ἔμμεσο η δοτική)

π.χ. κοινωνῶ μηδενός τούτῳ

συντάσσονται με ρήματα που σημαίνουν:

- μετέχω, κοινωνῶ, μεταδίδωμι, μεταλαμβάνω .
- τιμῶ, τιμῶμαι .
- φθονῶ .
- τα ρήματα που σημαίνουν παραχώρηση.

ΣΥΣΤΟΙΧΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: Είναι το αντικείμενο που προέρχεται ετυμολογικά από την ίδια ρίζα με το ρήμα.

Π.χ. νοσοῦσι μεγάλας νόσους .

Π.χ. πάσχουσι μέγα πάθος .

Συχνά παραλείπεται το πραγματικό σύστοιχο αντικείμενο και μένει ο επιθετικός προσδιορισμός του που γίνεται αυτός σύστοιχο αντικείμενο, αφού μετατραπεί συνήθως σε ουδέτερο.

Π.χ. νοσοῦσι μεγάλας νόσους: νοσοῦσι μέγαλα .

Π.χ. πάσχουσι μέγα πάθος: πάσχουσι μέγα .